

Fantasieverhalen over oorlog na vondst in kruipruimte Velsense villa

Raadsels om documenten

DOOR ARTHUR DE MIJTTENAERE
VELSEN - 'De kapitein van de politie te Velsen verklaart dat er geen redenen bekend zijn, waaruit zou kunnen blijken dat Hermanus van Riel, geboren te 's-Gravenhage, niet voldoende betrouwbaar kan worden geacht om het spergebied in de gemeente Velsen te betreden'. Is getekend: de kapitein van politie A. Harrebomée.

Ziedaar de tekst van een van de meer dan honderd documenten die zijn opgedoken in de kruipruimte van het oude postkantoor in Velsen. In de statige villa in Oud-Velsen woont nu een gezin, maar in de Tweede Wereldoorlog hield het postkantoor hier domicilie. Niet zo gek op die plek, want ook het raadhuis in Velsen huisde tot de jaren zestig in het oude dorp.

Het merendeel van de documenten bestaat uit kaarten waarop staat dat de bezitter zich moet melden bij de KON. NED. HOOGOVS en STAALFABRIEKEN om daar gedurende vier uur of langer te worden tewerkgesteld. Op de achterkant staan dan de gegevens van de 'uitverkorenen', met opvallend vaak de naam van de aanemer *Waijs en Freitag* erbij, in die jaren een grote jongen op het gebied van de Duitse bunkerbouw. In WO II trokken de Duitsers hier Festung IJmuiden op; bunkers die bescherming moesten bieden tegen een geallieerde invasie.

Opmerkelijk is dat alle documenten zijn gedateerd in de periode rond de zomer van 1943. Alsof kort daarna iets is gebeurd waardoor er voor de toenmalige postbeambten reden zou zijn de papieren te verdonkeremen. Op de Velsense brieven van de politie staat telkens de naam van de kapitein van politie A. Harrebomée, een man die volgens de lokale geschiedschrijver Guus Hartendorf 'hartstikke fout was' en die in 1944 werd vervangen door de 'nog ergere politiekapitein Sparrenberg'. Hartendorf: „Van Harrebomée is bekend dat hij zijn overplaatsing naar Nijme-

Een tewerkstellingsbriefje van Hoogovens.

Een bewijs van goed gedrag, afgegeven door Heemstede.

De bezitter hiervan mocht spergebied IJmuiden in.

De villa waar de opzienbarende vondst is gedaan.

gen zei: Ik ben met loden schoenen gekomen, maar ga met zwaardere laarzen weg.”

Ook kunnen de nu gevonden papieren - theoretisch - vervalsingen zijn geweest, want in die tijd werden Ausweisen via het plaatselijke Ausweiskantoor in Oud-Velsen voor de ondergrondse vervalst.

Leo Uitendaal, woonachtig te Driehuis en nu 82 jaar oud, is een van de laatste mensen die het uit eerste hand kunnen ver-

tellen. Hij werkte in de oorlogsjaren als achttienjarige bij het Ausweiskantoor in Oud-Velsen. Als jongste bediende van dat kantoor hielp hij de ondergrondse door die Ausweispapieren voor het verzet te vervalsen. Een groot deel van IJmuiden was toen spergebied, waar mensen alleen met toestemming van de bezetter mochten komen.

Leo Uitendaal weet zich echter niets te herinneren van gebeurtenissen rond het postkan-

toor in die zomer van 1943, wat de grote vraag hoe die documenten en kaarten in de kruipruimte van die villa terecht zijn gekomen onbeantwoord laat.

Maar er zijn meer speculaties mogelijk. Zoals: was het een actie op Dole Dinsdag toen een groot deel van Nederland bij vergissing dacht dat de bevrijding nabij was? Of was het een actie van na de Tweede Wereldoorlog van postbeambten die korte metten wilden maken

met de herinneringen aan de Duitsers?

Er is om deze vragen te beantwoorden gedegen onderzoek nodig naar dit historische feittemateriaal. Wellicht dat onderzoekers van de Historische Kring Velsen meer licht op deze gebeurtenissen kunnen werpen. De eigenares van het huis, Edith Karsten, heeft immers gezegd de historische schat aan deze groep toe te willen vertrouwen.

Succesvolle Jopenbrouwer Chris Wisse

'Wij maken bieren met echt karakter'

DOOR HENK GEIST

HAARLEM - „Gewoon heel leuk”. Met Zeeuwse nuchtheid reageert brouwmeester Chris Wisse op de prestigieuze gouden medaille die de Haarlemse brouwerij Jopen deze week bij de World Beer Championships 2009 ten deel viel voor haar Jopen Extra Stout. Jopen deed voor de tweede keer mee en viel voor de tweede keer in de prijzen, vorig jaar zilver voor Hoppen en Bokbier, nu goud voor Stout. „Goed voor je reputatie als brouwerij”, besef Wisse.

Wisse is sinds 1995 als brouwmeester verbonden aan Jopen en verantwoordelijk voor de verschillende bieren in het Jopen-assortiment. Hij staat te boek als de Nederlandse autoriteit op het gebied van bierbouwprocessen, hetgeen hij onder meer te danken heeft aan zijn opleiding in brouwerij- en gistingstechnologie. Een opleiding die hij in Gent volgde, omdat dergelijke opleidingen in Nederland niet bestaan. „Maar vanuit mijn woonplaats in Zeeuws-Vlaanderen is dat geen probleem, ik zit in twintig minuten in Gent.”

Ook in België, bij een huisbrouwerij (een combinatie van brouwerij en horeca, red.) in Leuven, deed hij zijn praktische ervaring op. Daar kwam hij in contact met Michel Ordeman, directeur van de net opgerichte Jopen-brouwerij. „Vanaf toen heb ik me met Jopen bemoeid en meegelopen bij de ontwikkeling van het eerste biertje, het Hoppenbier.” Dat bier werd op basis van een recept uit 1501 gebrouwen ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van Haarlem in 1995.

Sindsdien is hij brouwmeester gebleven bij Jopen. „Dat was vanuit Zeeland vol te houden omdat het geen voltdijbaan is. De productie wordt namelijk uitbesteed aan andere brouwerijen. Dan hoef je er zelf niet dag en nacht bij te zijn. Jopen is ook een leuk project, wij willen het bier zo traditioneel mogelijk brouwen.”

Dat geldt zeker voor het Extra Stout bier, dat door de jury

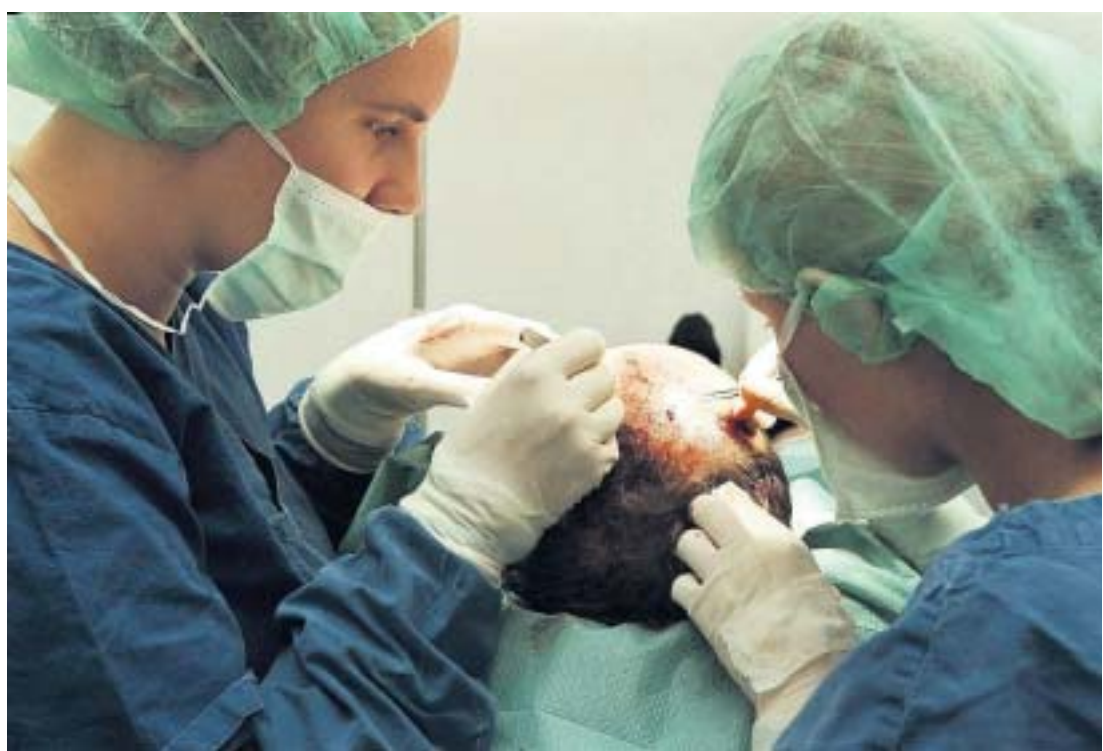
Het gouden Jopen Extra Stout, volgens de jury een bier 'met een fijne schuimkraag, een heerlijk aroma van geroosterde noten en chocoladetoffe, met een intense smaak van geroosterde chocolade en espresso-boon'.

FOTO JOPEN BV

van de World Beer Championships als 'uitzonderlijk' werd gekwalificeerd. Wisse: „Stout is een biertype dat uit Nederland was verdwenen. Wij hebben het nu weer teruggebracht. In het verleden had het iets weg van oud bruin, maar wij hebben ons gebaseerd op het traditionele Ierse Stout. Dat wordt gemaakt van gebrande mout, het is een droog en bitter bier met een koffiachtige smaak. We zijn met de speciaal geselecteerde ingrediënten terug gegaan naar de roots van het bier, we hebben zelfs het water aangepast aan de waterkwaliteit in Ierland. Met een alcoholpercentage van 5,5 hebben we het alleen iets zwaarder gemaakt. Blijkbaar zaten we goed met onze keuze.” Wisse ontleent zijn recepten aan veel studie naar speciale biersoorten, kennis van grondstoffen, een stuk ervaring en, onontbeerlijk voor een brouwer,

het 'Fingerspitzengefühl'.

Binnenkort begint de bouw van een eigen brouwerij voor Jopen in een voormalig kerkegebouw in het Raaksgebied in Haarlem. De unieke en ultramoderne brouwinstallatie die daar komt te staan is uitgezocht door Wisse. Of we nog meer prachtige biertjes kunnen verwachten van Jopen? „Daar gaan we onze stinkende best voor doen. We willen met Jopen graag bieren met een apart, echt karakter maken, daar bestaat nu ook meer interesse voor. Met de nieuwe brouwinstallatie kunnen we iets heel moois neerzetten. Ik zal niet iedere dag in de brouwerij staan, want ik blijf in Zeeland wonen. Het brouwproces verloopt straks geheel geautomatiseerd, ik zou indien nodig vanuit Zeeland kunnen inloggen en bijsturen. En anders staat er altijd wel een logeerbed voor mij in Haarlem.”

4000 haarzakjes implanteren op een hoofd bij Aesthetic Laser.

ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS

Crisis bij het haarinstituut

DOOR ANNALaura MOLDUCCI
HAARLEM - Laser Aesthetic in Haarlem die de bijna kale hoofden van Dick Advocaat, Gerard Joling en Raymond van Barneveld van een nieuwe haarbos voorzorg, is in december deels failliet verklaard. Twintig personeelsleden zijn vorig jaar september al de laan uitgestuurd.

„We maken nu een doorstart”, zegt oud-directeur Erwin Kettmann die tegenwoordig zegt te worden ingehuurd als adviseur.

Volgens Kettmann gaat het al sinds de komst van de euro in 2002 minder met de haartransplantaties. „Daar heeft deze recessie niets mee te maken.” Maar het bedrijf kreeg ook een klap toen een paar Duitse artsen jaren geleden vertrokken naar het Kenaupark in Haarlem om daar een kliniek te beginnen onder bijna dezelfde naam Aesthetic Clinics. „Dat heeft ons twee miljoen euro gekost aan omzet”, zegt Kettmann die vestigingen in het hele land had. „We hebben dat tot voor de rechter uitgevochten omdat ze een deel van ons klantenbestand hadden meegenomen en met de prijs gingen stunten. Ze

zeiden ook dat ze de meeste haren transplanteerden. Allemaal onzin, want je kunt maximaal 12.000 haren op een hoofd verplanten en dan heb je het echt wel gehad hoor. En bij de ene lukt het beter dan bij de ander maar dat heeft de maken met de kwaliteit van het eigen haar dat nog op het hoofd zit.”

Kettmann zegt dat hij vorig jaar nog heeft geprobeerd om de kliniek van zijn oud-collega's, Aesthetic Clinics in te lijven, maar net daarvoor ging die zaak op de fles. „Vervolgens kreeg ik te maken met een investeringsmaatschappij die ons gouden bergen beloofde en de zaak voor een aardig bedrag wilde overnemen inclusief alle schulden. Maar dat is helaas niet gelukt. Hoe het precies zit, weet ik ook niet. Dat hoor ik in maart van de curator. Het is allemaal wel jammer want dit bedrijf is toch mijn baby. We hebben nu een by failliet laten verklaren en gaan door met de andere bv.”

Laser Aesthetic zit op de bovenste verdieping van het Gezondheidscentrum aan de Faradaystraat in Haarlem. De artsen die naast haar ook liposucties doen (vet wegzuigen), borstver-

grotingen en rimpelvullers inspuiten werken gewoon door, zegt Kettmann. „Dat zijn aparte firma's.”

„Als Dickie Advocaat uit Rusland komt, wordt hij gewoon weer bij ons in Haarlem behandeld. Trouwens, hij hoeft helemaal niet te betalen. We behandelen hem gratis”, zegt Kettmann. „Dankzij dat haar is Dickie miljonair geworden. Dat gun ik hem van harte hoor.” Volgens hem blijft de haarbusiness een 'giga-business'. „Geen man vindt het leuk om kaal te zijn. Vraag een kale man maar eens een poppetje te tekenen. Dan tekent hij er altijd een met haar.”

Dick Advocaat heeft in 1996 zijn eerste haren laten transplanteren, in 1999 gebeurde dat nog een keer. „Hij zou het nu nog een keer moeten, maar hij zit nu in Rusland en vindt het wel best. Maar zodra hij weer in Nederland is, behandelen we hem weer. En dat is het goed.” De meeste behandelingen vinden in drie keer plaats. Behalve het haar van Raymond van Barneveld. Daar is volgens Kettmann niet zoveel mee te doen. „Dat wordt niets joh, dat is net schamhaar.”

De Haarlemse kunstenaar Cees Krijnen brak enige jaren geleden internationaal door met een groot kunstproject over zijn moeder. Hij portretteerde haar als een krachtige vrouw en rekende af met de mythe van 'het zwakke, gescheiden vrouwtje'. Vorig jaar breidde hij zijn project uit en zocht hij naar onafhankelijke *power-ladies* in en om Haarlem. Hij fotografeerde zo'n tachtig vrouwen, mooi en krachtig, zowel van buiten als van binnen. Vandaag Nathalie van Ree, werkzaam bij het befaamde café Jeltjes in Haarlem.

Nathalie van Ree

'Ik zou een eigen land willen beginnen'

DOOR CEES VAN HOORE

Wat draag je het liefst?

„Jurken en rokken. Ik begrijp niet dat vrouwen in een broek gaan rondlopen. Ik heb er zelfs niet een in mijn kast. Mijn moeder maakte vroeger speciaal jurkjes waarmee ik in bomen kon klimmen. Buitenspeeljurkjes. En dan zeggen ze ze wel dat een broek stoer staat bij een vrouw, maar dat kun je ook op een andere manier bereiken. Ook op hakken kun je heel goed voor jezelf opkomen. En onpraktisch vind ik jurken en rokken al helemaal niet. Als je hier een mooie rok of een jurk aan hebt, krijg je meteen commentaar: 'O, ga je uit?' In het buitenland ligt dat anders. Daar zie je dat vrouwen zich toch wat beter kleden.”

Denkt u dat de wereld er anders uit zou zien wanneer wij leefden in een matriarchaat? Hoe dan?

„Ik heb deze vraag gisteren echt een beetje bestudeerd. En gelezen over dat matriarchaat. Daar bestaat geen hiërarchie meer. Geen bazen dus. De mensen kunnen de dingen naar eigen kennis en inzicht oplossen. Ik verlang daar inderdaad soms wel naar. Dat niet anderen maar telkens over je beslissen, want zo zit het toch in dit land. Ik zeg wel eens: ik zou mijn eigen land willen beginnen. Niemand baas en niemand knecht. Ik heb wel de neiging om tegen bepaalde dingen aan te schoppen. Neem nou dat rookverbod. Daarmee wil de regering de mensen in de greep houden. We moeten net zo leven als Balkenende of die andere krijtsreepjes. Je mag niks. Paddestoelen die je gewoon langs de weg kunt vinden, worden verboden. Altijd weer dat opgeheven vingertje. Het ont-

breekt er nog maar aan dat er geen weegschaal staat in de snackbar.”

Wanneer zingt u?

„Nooit. Ik zou kunnen zeggen: daar is geen enkele aanleiding toe, maar dat is niet waar. Natuurlijk ben ik wel vrolijk maar ik krijg niet de neiging om dat dan uit te gaan zingen. Nee, ik zing zelfs niet onder de douche.”

Hebt u bereikt wat u wilde bereiken?

„Moet je dat eigenlijk wel willen? Dat vraag ik me af. Er zijn tal van dingen die ik nog wel zou willen doen, maar van jongs af aan hoor je mensen zeggen dat je iets moet bereiken. En als je dat dan hebt bereikt? Is dat dan het eindpunt? Kun je dan rustig dood gaan? Nee, hoor, zo zit het voor mij niet in elkaar. Er is niet een punt waarop je zegt: dit, wat ik nu heb bereikt, dat is het wel. Dat is me allemaal veel te statisch.”

Bos of zee?

„Ik geef de voorkeur aan de zee. Ik ben geboren in IJmuiden en kom uit een vissersfamilie. Mijn opa heeft op garnalen gevestigd. Hij vertelde me altijd over de zee. Hoe machtig die was. Hoe de zee ineens in een monster kon veranderen. Maar ook hoe mooi hij was en je af en toe het idee van de oneindigheid kon geven. Even had je een eeuwigheid om in te leven. Hij had een schilderij aan de muur hangen waarop zijn boot was afgebeeld. Ik vond de verhalen die hij vertelde prachtig. Hij is nog naar Stellendam in Zeeland gegaan, tijdens de watersnood. Om familie te redden. Ik hou

Nathalie van Ree.

FOTO CEES KRIJNEN

van wandelen langs de zee. Maar dan het liefst in de winter, als de branding wild is en er van die grote schuimkoppen zijn. Ik hou ervan om te kijken naar de schepen die in de verte voorbijgaan, langzaam. De horizon lijkt je leefwereld te begrenzen, maar er liggen nog vele werelden achter.”

„Mijn opa was gelovig. Ik niet, nee, al ben ik wel op een nogal strenge katholieke school

geweest. Ik ben een overtuigd atheïst. Eerst heb ik nog wel wat gevoeld voor het Boeddhisme. Dat je meerdere levens zou hebben tot je in een soort rustnerven belandt. Dat laatste trekt me wel. Je moet hier toch eigenlijk altijd knokken. Voor je geld, voor de liefde, noem maar op. Ik zie wel eens zo'n meisje bij de kassa zitten en dat ziet er dan zo onbevengend en gelukkig uit. En als ik dan vraag of ze ge-

lukkig is, begint ze te stralen en zegt ze volmondig ja. Mooi is dat. Ik denk dat heel veel mensen dingen hebben die hen frustreren. Je ziet dat aan de buitenkant niet, maar als ze dronken zijn komt het gif naar boven, gaan ze schelden of ruzie maken. Dan denk ik wel eens: wat moet die man of vrouw nog allemaal verwerken? Ja, Freud zou hier nog heel wat werk hebben.”